

ภาวะปัญหาสภาพคล่อง : กรณี SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทำการสำรวจสภาพคล่องทางเศรษฐกิจของ SMEs ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2542 โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ประกอบการ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,041 ตัวอย่าง ได้รับการตอบกลับ 411 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 39.5 ในจำนวนนี้ร้อยละ 37.5 เป็นผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ การพาณิชย์กรรม ร้อยละ 34.5 และการบริการ ร้อยละ 23.4

SMEs คือ ธุรกิจที่มีขนาดสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 200 ล้านบาท หรือมีการจ้างงานน้อยกว่า 200 คน SMEs จึงเป็นความหวังที่จะเป็นทางรอดอีกทางหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ผลการประเมินผลพอสรุปได้ดังนี้ แหล่งเงินทุนของ SMEs ส่วนใหญ่ได้จากแหล่งเงินทุนภายนอกกิจการ โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ มีสัดส่วนร้อยละ 44.7 รองลงมาคือ ญาติพี่น้อง ร้อยละ 24.9 สำหรับแหล่งเงินทุนภายในส่วนใหญ่เป็นเงินลงทุนส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 48.2

เงินทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่ได้จากธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 61.9 รองลงมาคือ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม ร้อยละ 12.7 และร้อยละ 10.6ตามลำดับ

ขนาดของตัวอย่าง SMEs ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 75.6 สินทรัพย์ถาวรน้อยกว่า 50 ล้านบาท และร้อยละ 19.9 มีสินทรัพย์ 50-200 ล้านบาท ส่วนธุรกิจที่มีสินทรัพย์ถาวรมากกว่า 200 ล้านบาท มีเพียงร้อยละ 4.5 ซึ่งไม่นำมาประมวลผลในครั้งนี้

เครดิตทางการค้า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการร้อยละ 47.4 ได้รับวงเงินเครดิตและผู้ประกอบการระยะเวลาลดลงจากเดิม ขณะเดียวกันผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 54.1 ให้เครดิตวงเงิน และร้อยละ 44.5 ลดระยะเวลาการให้เครดิตแก่ลูกค้า

ปัญหาด้านการเงินของ SMEs พบว่า SMEs ประสบปัญหามากกว่าหนึ่งอย่าง โดยปัญหาด้านการเงินที่สำคัญเรียงลำดับได้ดังนี้ รายได้ตกต่ำอันเนื่องจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาคือ ปัญหาสถาบันการเงินไม่ปล่อยสินเชื่อ ร้อยละ 52.1 ขาดแหล่งเงินทุนหมุน

เวีย่นร้อยละ 51.0 เรียก เก็บเงินจากลูกค้าได้ล่าช้า ร้อยละ 50.0 และต้นทุนวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น ร้อยละ 46.6

สำหรับปัญหาในการประกอบการด้านอื่น พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่ประสบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ 68.1 การผลิต ร้อยละ 60.4 แรงงาน ร้อยละ 48.2 และการจัดการ ร้อยละ 39.4 นอกจากนี้ เป็นปัญหาอื่น ๆ อีกร้อยละ 33.4

จากภาวะวิกฤตที่ผ่านมา SMEs มีการปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาสภาพคล่องหลายวิธี ได้แก่ การขอซื้อหรือเลื่อนกำหนดชำระหนี้ การใช้เงินสะสมของกิจการ และการกู้ยืมเงินจากเครือข่ายค้ำประกัน นอกจากนี้ ยังได้มีการปรับตัวในด้านการผลิตและการตลาด เช่น การชะลอการลงทุนออกไป การลดขนาดธุรกิจลง การเรียกเก็บเงินจากลูกค้าเร็วขึ้น ตลอดจนการลดปริมาณการสต็อกสินค้า ลดการจ้างงาน และลดการนำเข้าสินค้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะของ SMEs ร้อยละ 22.3 เสนอแนะให้ภาครัฐให้การสนับสนุนสภาพคล่อง รองลงมาคือ การให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี ร้อยละ 28.5 ให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 22.2 และเสนอแนะด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความจริงจังในการแก้ไขปัญหา การลดปัญหาการทุจริตในวงการราชการ การสร้างสาธารณูปโภคให้เพียงพอ การส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น การแสวงหาตลาดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น การติดตามประเมินผลผู้ประกอบการที่ทันต่อเหตุการณ์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะของภาครัฐและภาคเอกชน มีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของ SMEs หลายฝ่ายมีความเห็นว่าการแก้ไขปัญหายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยภาครัฐเสนอให้หาแนวทางการแก้ไขใหม่ รวมทั้งให้สถาบันการเงินพิจารณาการให้สินเชื่อเหมาะสมกับความเป็นไปได้ของธุรกิจเป็นสำคัญ ภาคเอกชนเห็นว่าควรให้สถาบันการเงินมีบทบาทสำคัญในการเป็นสถาบันหลักในการให้สินเชื่อ และภาครัฐทำหน้าที่เพิ่มรายจ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ